

NORMBLADEN PVH (GIDSEN VOOR GOEDE PRAKTIJKEN)

I. Toepassingsgebied: PROBLEMEN IN DE KATTENGROEP

Wilt u ook wel eens alleen zijn? Gewoon uw eigen dingen doen of juist helemaal niets? Op uw eigen plek, lekker ongestoord?

Ook katten proberen een bepaalde afstand tot elkaar te bewaren.

Honden hebben die behoefte veel minder. Die zijn net als hun voorouder, de wolf, gewend om in groepen te leven. Ze jagen gezamenlijk, verorberen het resultaat daarvan met zijn allen en zorgen voor elkaars jongen.

Een kat leeft meestal niet zo. Die zorgt in zijn eentje voor zijn eten en geniet daarvan ook alleen. Poezen lijken het groepsleven beter aan te kunnen dan katers. Van nature vormen ze vaak al groepen die gezamenlijk voor het kroost zorgen als moe -toch weer alleen- op jacht gaat.

Omdat katten zo leuk zijn dat je er nooit genoeg van hebt, zijn wij als eigenaar geneigd er zoveel mogelijk aan te schaffen en gaan we ervan uit dat die dieren het met zijn allen net zo knus vinden als wij. Maar ondanks het feit dat hun sociaal systeem tamelijk flexibel is, ligt het niet altijd zo eenvoudig. De stress die voortkomt uit het onvermogen het gedwongen groepsleven te accepteren is verantwoordelijk voor een groot deel van de gedragsproblemen.

WAT IS STRESS?

Stress is een toestand waarin mens of dier, al dan niet tijdelijk, niet in staat is gebeurtenissen te voorzien en ze op te lossen. Stress zorgt voor allerlei fysiologische (lichamelijke) processen; nu beperken we ons tot de gevolgen ervan. Zo onderscheiden we 'chronische' en 'acute' stress.

Acute stress is kortdurend: het dier is tijdelijk in de war. Het probleem dat is ontstaan kan meteen door hemzelf worden aangepakt. Hierbij zien we vaak een uiting van 'conflictgedrag' dat in meerdere vormen voorkomt. Let maar eens op, dan zult u het herkennen als het gebeurt: de kat wil een vogel vangen maar de actie mislukt. Het dier gaat zich wassen of gaapt even alsof hij zeggen wil: 'nou ja, ik wilde hem toch niet echt, hoor.' Overspronggedrag noemen we dat.

Zo kunt u ook het gevolg van acute stress zien als er net een raam tussen dat spannende musje en de kat zat. De toevallig langslopende andere kat in huis kan een haal krijgen vanwege de agressie die het innerlijk conflict veroorzaakt.

Chronische stress is een permanente staat van stress: een dier weet niet meer waar het aan toe is en dit kan het welzijn heel erg aantasten. Bijvoorbeeld bij een dier dat door het huis loopt en weet dat hij een lel krijgt van die enge kater maar niet *wanneer of waar*. Of dat niet kan voorspellen of en wanneer die rooie vanaf de kast weer op zijn nek springt. Ook wanneer hij steeds van de kattenbak wordt gejaagd of niet in zijn mandje mag liggen. Het dier krijgt geen rust en vooral een binnenkat kan zich door gebrek aan ruimte moeilijk terugtrekken.

HOE GAAT EEN KAT HIERMEE OM?

Wilde katers leven in gebieden die elkaar slechts aan de randen overlappen; de poezen wonen binnen de grenzen van dat gebied met hun vrouwelijke nakomelingen. Jonge katertjes vertrekken op de leeftijd van vier maanden om eerst in 'pubergroepen', later meestal als solitair, op eigen pootjes te gaan staan.

Aangezien onze kat nog maar net aan zijn domesticatie begint, is het een wonder van aanpassing als we een aantal willekeurige katten binnen in een flat kunnen houden zonder problemen! We moeten ons voorstellen dat ons huis voor zo'n territoriaal dier als de randen van de leefgebieden van anderen wordt gezien waar je wel eens een collega tegenkomt die je dan vervolgens wilt ontlopen... Maar voor binnenkatten is dat huis slechts het totale gebied dat hij gedwongen delen moet, soms zelfs met katers die eigenlijk zijn concurrenten zijn!

Een chronisch sociaal gestreste kat kan tal van gedragsproblemen ontwikkelen: bijvoorbeeld het plaatsen van geurvlaggen, ofwel het markeren is een heel beruchte 'misdad'. Deze eigenschap vinden wij als eigenaar minder geslaagd, terwijl het voor de kat die in een (te grote) groep leeft niet meer is dan communicatie, dus normaal gedrag. Hij wil daarmee alleen maar zeggen: 'ik ben hier ook en heb ook recht op een eigen plek.' Door het gebrek aan privacy kan een kat gaan 'hypermarkeren', ook al is hij gecastreerd of gaat het om een poes! Het is het normale, natuurlijke antwoord op territoriale stress. Zelfs poezen kunnen dit gedrag vertonen!

Gecastreerde, keurig zindelijke katers markeren vaak ook op vreemd terrein buiten omdat ze zich daar minder zeker van hun zaak voelen. Sproeien en daarbij je eigen geur ruiken en niet die van een ander, geeft katten vertrouwen in hun macht en op plaatsen waarop ze daaraan twifelen neemt het gedrag toe. Daarbij sproeien ze net als ongestreerde katers met hun staart verticaal omhoog tegen rechtopstaande voorwerpen.

Wat ook heel verwarrend kan zijn voor een moderne kat, is het feit dat zijn leefgebied veel vreemde geuren bevat die hij niet herkent als die van de buurkat van zes huizen verder. Die luchtjes zijn door rijdende auto's, waar, bij gebrek aan struiken, tegenaan is gespreoid, van elders meegenomen. Gevolg van die indringerlucht is dat er weer meer werk van wordt gemaakt om die met eigen urine te 'overstemmen.'

Onderzoek wees uit dat hoe beter u als mens met uw burens omgaat en daarbij ook in hun tuin komt, hoe meer de bijbehorende katten van elkaar accepteren.

ONZINDELJKHEID EN AGRESSIE

In een groep die jarenlang zonder problemen samenleefde kan plotseling onzindelijkheid optreden,. Allereerst laat u nagaan of daar een medische oorzaak voor is en vervolgens gaat u eens na hoe het met de kattenbakken staat: zijn er genoeg (één per kat?), en zijn ze schoon? Is er een ander merk grit? Dan is het verstandig eens na te gaan of er sprake kan zijn van stress, al dan niet door een nieuwe situatie. Is er een nieuw dier of gezinslid bijgekomen? Is er een andere kater in het gezin die de leeftijd bereikt heeft dat hij een 'gooi naar de macht' doet waardoor andere(n) zich onzeker voelen en daardoor hun geuren fanatiek gaan verspreiden?

Als katten die in een groep samenleven en normaal gesproken naar buiten mogen ineens gedwongen worden binnen te blijven, ontwikkelt zich al na enkele weken meer onderlinge agressie. Dit zal vooral gelden voor 'intacte' katers die hun leefgebied als plotseling sterk verkleind ervaren.

De problemen waarvoor sociale stress voorts nog verantwoordelijk kan zijn, variëren van anorexia tot zich overeten, van zich niet meer wassen tot zich zo overdreven wassen dat er kale plekken ontstaan, van diarree tot obstipatie, van overgeven tot het niet meer begraven van ontlasting en onzindelijkheid.

Waar een baasje voorheen zonder speciale voorzorgen met succes een nieuwe kat in zijn groep plaatste, kan er een moment komen waarop dat niet meer zonder problemen mogelijk is omdat de frustratie te hoog op gaat lopen; de 'kattendichtheid' is te groot geworden.

Een kat die onder chronische stress gebukt gaat, onderzoekt soms zelfs geen nieuwe dingen meer in zijn directe omgeving, wil er gewoon zo min mogelijk zijn en kan zich volkomen apathisch gedragen. Al u een kat in de groep (of alleen!) heeft die zich op die manier terugtrekt is waakzaamheid geboden!

Dergelijke stress kan ook ontstaan omdat er helemaal niets te beleven valt wat voor een dier de moeite waard is. Dan kan hij zich alleen maar vervelen. Bedenk eens of uw schijnbaar rustige kat wel zo happy is?

TIPS VOOR HET HOUDEN VAN MEERDERE KATTEN

Als er meerdere katten in een huishouden gehouden worden, is het dus belangrijk om problemen op tijd op te merken. Er zijn daarnaast een aantal zaken waar u voor kunt zorgen om problemen tussen katten zoveel mogelijk te voorkomen.

- Zorg voor voldoende ruimtes door het gehele huis waar de katten toegang toe mogen hebben, plaats meerdere slaap- en schuilgelegenheden;
- Verdeel ook andere bronnen; verspreid kattenbakken door het huis, plaats ook kattenbakken zonder deksel, creëer meerdere drink- en eetplaatsen;
- Denk 3-dimensionaal om het leefgebied zo effectief mogelijk te laten gebruiken; zorg dat katten ook in de hoogte ligplaatsen hebben, zoals een hoge klimpaal.
- Neem het ontstaan van onzindelijkheidsproblemen serieus; het kan een uiting zijn van problemen in de kattengroep.
- Neem het voorkomen van agressie serieus; katten zullen zoveel mogelijk agressie vermijden en als u dit waarneemt betekent het dat er situaties zijn die stress op kunnen leveren.